

# QUY TRÌNH XÂY DỰNG VÀ TỔ CHỨC HƯỚNG DẪN HỌC SINH THUYẾT TRÌNH TRONG DẠY HỌC LÀM VĂN THUYẾT MINH VỀ MỘT DANH LAM THẮNG CẢNH Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ

LÊ THỊ HẠNH\*

Ngày nhận bài: 12/04/2017; ngày sửa chữa: 17/04/2017; ngày duyệt đăng: 19/04/2017.

**Abstract:** Teaching towards communicative skills development is a progressive perspective of teaching Literature at schools that considers development of key competence for students, particularly presentation skills. Training these skills takes time and requires appropriate methods. In which, training skills of writing descriptive essays of sightseeings at secondary education is effective to develop the presentation skills and meet requirements of modern society.

**Keywords:** Presentation, competence, communicative skills, present.

## Đặt vấn đề

Thuyết trình là một công cụ giao tiếp hiệu quả, có vai trò quan trọng trong sự thành công của mỗi con người. Vì vậy, trong dạy học (DH) Ngữ văn, giáo viên (GV) cần chú trọng rèn luyện kỹ năng thuyết trình cho học sinh (HS). Hình thành và phát triển toàn diện năng lực (NL) giao tiếp, thuyết trình là một trong những mục tiêu quan trọng của DH Ngữ văn (NV) nói chung và phân môn Làm văn nói riêng, đặc biệt là văn bản thuyết minh. Bởi trong thực tế, thuyết trình là công cụ cần thiết đối với tất cả mọi người. Sở hữu năng lực thuyết trình (NLTT) hiệu quả sẽ giúp con người có cơ hội thể hiện ý tưởng của bản thân trong các tình huống giao tiếp bằng lời. Với HS trung học cơ sở (THCS), việc phát triển NLTT ngày càng trở nên cần thiết. Nhưng hiện nay, HS THCS còn bộc lộ nhiều hạn chế. Một bộ phận không nhỏ HS THCS chưa thực sự tự tin, rụt rè, trình bày thiếu thuyết phục, không rõ trọng tâm. Tuy nhiên NLTT không thể thực hiện trong một thời gian ngắn mà cần một quá trình xây dựng và tổ chức thuyết trình bài bản. Và văn bản thuyết minh là một kiểu bài làm văn có nhiều tiềm năng trong việc phát triển NLTT cho HS THCS. Xuất phát từ những lí do trên, chúng tôi lựa chọn chủ đề bài viết: “Quy trình xây dựng và tổ chức thuyết trình trong DH làm văn thuyết minh ở trường THCS” với mong muốn HS THCS sẽ có thêm cơ hội và quy trình cụ thể để phát triển NLTT của mình.

## 1. Văn bản thuyết minh và kiểu bài làm văn thuyết minh về một danh lam thắng cảnh (DLTC) ở THCS

Thuyết minh là một trong những phương thức

biểu đạt cơ bản của giao tiếp bằng ngôn ngữ. Ở Việt Nam, một số từ điển đã đưa ra những cách hiểu để làm rõ khái niệm này. Giáo trình Làm văn do Đỗ Ngọc Thống chủ biên cho rằng: Văn thuyết minh là kiểu văn bản được sử dụng rất thông dụng trong cuộc sống. Đó là một loại văn bản được soạn thảo với mục đích trình bày, giới thiệu tính chất, cấu tạo, công dụng, lí do phát sinh, quy luật phát triển, biến hóa của sự vật nhằm cung cấp những thông tin về sự vật, hiện tượng trong cuộc sống tự nhiên và xã hội, hướng dẫn cho con người tìm hiểu và sử dụng chúng. Nói cách khác, văn thuyết minh, trình bày, giới thiệu, phổ biến và giải thích nhằm làm rõ các đặc điểm cơ bản của một đối tượng, cung cấp tri thức về các hiện tượng trong tự nhiên và xã hội. Văn bản thuyết minh về một DLTC là bài văn giải thích và làm rõ những đặc điểm, đặc trưng cùng những giá trị văn hóa và lịch sử của một DLTC tự nhiên hoặc một di tích lịch sử - văn hóa của dân tộc. Triển khai thành công quy trình xây dựng và tổ chức hướng dẫn HS thuyết trình trong DH làm văn thuyết minh về một DLTC ở trường THCS sẽ đồng thời đạt được mục tiêu của các bài học trong sách giáo khoa (SGK) ở một số môn học và SGK NV6, 7, 8, 9 như sau:

- Môn NV:

\* Văn bản: + Cầu Long Biên - chứng nhân lịch sử (NV6); + Động Phong Nha (NV6); + Ca Huế trên

\* Trường THCS&THPT Nguyễn Tất Thành - Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

sông Hương (NV7); + Thông tin về Ngày Trái đất năm 2000 (NV8).

\* **Làm văn:** + Tìm hiểu chung về văn thuyết minh (NV8); + Đề văn thuyết minh và cách làm bài văn thuyết minh (NV8); + Viết đoạn văn trong văn bản thuyết minh (NV8); + Các phương pháp thuyết minh (NV8); + Thuyết minh về một DLTC (NV8); + Ôn tập văn thuyết minh (NV8); + Sử dụng yếu tố miêu tả trong văn bản thuyết minh (NV9); + Sử dụng yếu tố biểu cảm trong văn bản thuyết minh (NV9).

- **Môn Địa lí** (lớp 8): + Bài 22: Việt Nam đất nước con người; + Bài 41: Miền Bắc và Đông Bắc Bắc bộ; + Bài 42: Miền Tây Bắc và Bắc Trung Bộ; + Bài 43: Miền Nam Trung Bộ và Nam Bộ.

- **Môn Lịch sử:** Tiết 50: Lịch sử địa phương (lớp 9)

- **Môn Giáo dục công dân:** Bài 15: Bảo vệ di sản văn hóa (lớp 7)

- **Môn Âm nhạc, Mĩ thuật:** Hát múa theo chủ đề (lớp 7)

- **Môn Tin học:** Những kiến thức *Tin học* cơ bản như: + Thuyết trình bằng PowerPoint; + Biết cách sử dụng Excel Survey để thực hiện khảo sát; + Sử dụng công cụ Sway... để phát triển dự án; + Sử dụng thành thạo các công cụ để thực hiện *Poster*,... mạng xã hội như *Facebook*, *thư điện tử* để trao đổi thường xuyên giữa các thành viên trong nhóm và với GV hướng dẫn.

**2. Một số yêu cầu đối với quy trình xây dựng và tổ chức thuyết trình trong DH Làm văn thuyết minh về một DLTC cho HS THCS:** - Đảm bảo tính đặc trưng của môn học; Có tính chọn lọc; Không gây quá tải nội dung chương trình; - Vừa sức với HS; - Đảm bảo tính khoa học và liên hệ với thực tiễn; Phát huy được NL của HS đặc biệt là NLTT. Các nguyên tắc trên rất quan trọng giúp HS phát triển được NLTT của bản thân và phẩm chất cá nhân cần thiết cho học tập và cuộc sống.

**3. Quy trình xây dựng và tổ chức thuyết trình trong DH Làm văn thuyết minh về một DLTC cho HS THCS:** Dựa trên lí thuyết về kiểu bài văn thuyết minh và thuyết minh về một DLTC; yêu cầu của các nguyên tắc khi xây dựng và tổ chức thuyết trình cho HS trong DH làm văn thuyết minh về một DLTC, chúng tôi đưa ra quy trình tổ chức thuyết trình cho HS như sau:

**Bước 1: Lựa chọn chủ đề thuyết trình:** Các chủ đề thuyết trình có thể được đưa ra hoặc gợi ý trong chương trình. Sau khi xác định chủ đề, GV cần

xác định rõ: vận dụng kiến thức, hình thành kiến thức mới hay phức hợp cả hai loại trên.

**Bước 2: Xác định mục tiêu bài thuyết trình:** Đó là các mục tiêu về kiến thức, kĩ năng, thái độ, giá trị, năng lực chung hoặc các năng lực chuyên biệt định hướng hình thành phát triển cho HS. Để có thể xác định mục tiêu rõ ràng nhất, GV có thể dự kiến trước sản phẩm đầu ra của chủ đề vì sản phẩm là sự cụ thể hóa mục tiêu học tập.

**Bước 3: Thiết kế các hoạt động DH:** Cấu trúc cơ bản và nội dung học tập sẽ bao gồm các nhóm hoạt động học tập: cơ bản, thực hành và ứng dụng. Phần lớn để tiến hành tổ chức và thiết kế hoạt động DH này, GV thường sử dụng hình thức DH theo dự án, kết hợp học tập trên lớp và học tập ngoài lớp...

**Bước 4: Xây dựng công cụ đánh giá:** Với định hướng phát triển NL HS, đòi hỏi GV thay đổi hình thức, biện pháp đánh giá bằng cách thiết kế các công cụ đánh giá theo NL. Và NLTT có tiêu chí đánh giá riêng dựa trên các dấu hiệu đã được Bộ GD-ĐT xác định, kết hợp với các quan sát thực tiễn của mỗi GV.

**Bước 5: Tổ chức DH** theo dự án kết hợp với các kĩ thuật DH hiện đại; kết hợp học trên lớp, học ngoài lớp học gồm các hoạt động cụ thể như sau:

+ **Hoạt động 1:** Xây dựng ý tưởng dự án và thông điệp bài thuyết trình gồm 3 bước: 1) GV giới thiệu cho cả lớp nội dung thuyết trình qua dự án (*Giới thiệu một DLTC nổi tiếng của Hà Nội với chủ đề: "Hà Nội của tôi!"*). HS đề xuất ý kiến cho dự án; 2) GV xây dựng mục tiêu cho dự án; 3) HS lựa chọn nội dung cho ý tưởng.

+ **Hoạt động 2:** Xây dựng kế hoạch lựa chọn dự án: HS sẽ lập kế hoạch làm việc của nhóm trong suốt thời gian thực hiện dự án (1 tuần).

+ **Hoạt động 3:** Thực hiện dự án (3 tuần). HS làm việc theo kế hoạch để tạo ra sản phẩm gồm 5 bước: 1) tìm kiếm và thu thập tài liệu (*Internet, tạp chí, sách báo,...*); 2) Phân tích và xử lí thông tin, lên ý tưởng cho MV, video của mình; 3) Thiết kế nội dung video, MV; 4) Trình bày và thuyết trình về ý tưởng với chủ đề: "*Hà Nội của tôi!*"; 5) Đánh giá sản phẩm: GV và HS cùng đánh giá với các tiêu chí đánh giá đã xây dựng trước đó; GV tổng kết, đánh giá về kết quả thực hiện theo dự án.

**4. Thiết kế quy trình xây dựng và tổ chức hướng dẫn HS thuyết trình trong DH làm văn thuyết minh về một DLTC ở trường THCS**

**4.1. Cách thức triển khai:** Chúng tôi thiết kế chủ đề DH này bằng ý tưởng DH theo dự án.

**a. Tình huống thực tiễn của dự án:** HS là thành viên của một nhóm hướng dẫn viên du lịch, có nhiệm vụ giới thiệu một số DLTC của Hà Nội với một đoàn khách du lịch nước ngoài. Mỗi nhóm này có 8 HS.

**b. Nhiệm vụ cụ thể của các thành viên dự án là:** Tìm hiểu về sự hình thành, vị trí địa lí, vẻ đẹp kiến trúc văn hóa, tiềm năng phát triển du lịch của *một số DLTC nổi tiếng của Hà Nội*. Thể hiện niềm tự hào với du khách về vẻ đẹp của đất nước và con người Hà Nội, để vẻ đẹp của đất nước, con người thủ đô đến gần hơn, có chỗ đứng trong lòng mỗi người Việt Nam và bạn bè quốc tế.

**c. Thời gian thực hiện dự án:** 4 tuần làm việc (tương ứng với thời gian tiến hành trên lớp các hoạt động học tập khác nhau trong SGK).

**d. Sản phẩm dự án** (tính với mỗi nhóm gồm 8 thành viên) bao gồm:

- **Bài thuyết trình của:**

+ **“Nhà Hà Nội học”:** Tự chọn công cụ hoặc hình thức thể hiện: poster, PowerPoint... Thực hiện phỏng vấn một số khách nước ngoài đến Việt Nam du lịch để tìm hiểu thông tin họ biết về lịch sử và vẻ đẹp hình kiến trúc, văn hóa các DLTC nổi tiếng của Hà Nội nói riêng và của Việt Nam nói chung; - Tự nghiên cứu và tìm hiểu về nguồn gốc, hình thành, vẻ đẹp văn hóa, kiến trúc một số DLTC của Hà Nội; - Tìm hiểu một số cách gọi tên một số địa danh ở Hà Nội như: *Hồ Gươm, Hồ Tây, chùa Trấn Quốc, cầu Long Biên...*

+ **Nhà báo (thuộc lĩnh vực văn hóa, xã hội):** Khảo sát về các DLTC nổi tiếng hiện nay của Việt Nam bằng công cụ: *Excel, PowerPoint, Word....*

- **Tập san tổng hợp** bao gồm: giới thiệu các DLTC có giá trị kiến trúc và văn hóa đặc sắc; những phân tích, đánh giá, xu hướng phát triển và tiềm năng du lịch của DLTC trong hiện tại và tương lai.

- **Tiết mục múa (dân ca)** được biểu diễn trực tiếp hoặc quay clip: Nhóm được tiếp xúc và làm việc với ban nhạc dân tộc đến từ CLB Âm nhạc của trường. HS cảm nhận vẻ đẹp riêng của Hà Nội thông qua việc được thưởng thức các tác phẩm âm nhạc truyền thống liên quan đến các DLTC cần tìm hiểu.

- **Thiết kế và truyền thông:** Nhận số liệu khảo sát từ các nhóm: + Thực hiện thiết kế *logo, tranh...* theo chủ đề các nhóm đã lựa chọn, gợi ý; Thiết kế bức tranh vẽ và đặt tên cho tranh về một DLTC mà mình thích nhất; Lên ý tưởng các sản phẩm tuyên truyền cho dự án; Lên kế hoạch phỏng vấn các chuyên gia hoặc du khách nước ngoài về vẻ đẹp của Hà Nội; **Nhật ký dự án** (*phim, nhật ký ảnh, nhật ký viết tay, các báo cáo, biên bản làm việc nhóm...*).

- **Bảng đánh giá kết quả làm việc nhóm** (với mỗi thành viên).

#### 4.2. Quá trình triển khai dự án

- **Hoạt động khởi động dự án** (Tuần 1 - Tiết thứ nhất của dự án):

+ GV nêu vấn đề, giới thiệu dự án và tổ chức cho HS thảo luận để xác định các hoạt động chính của dự án. HS nhận nhiệm vụ. GV sắp xếp nhóm theo năng lực, sở thích và điều chỉnh nhóm theo NL NV và khả năng ứng dụng công nghệ thông tin của HS.

+ GV hướng dẫn lập kế hoạch nhóm, gợi ý cho HS một số nguồn tài liệu có thể tham khảo giúp hoàn thành nhiệm vụ.



- **Các hoạt động triển khai dự án** (Từ tiết thứ 2 trở đi):

+ HS tìm hiểu thông tin, trải nghiệm thực tế, nhập vai nhân vật, phỏng vấn, thu thập tư liệu... để hoàn thành nhiệm vụ của nhóm mình.

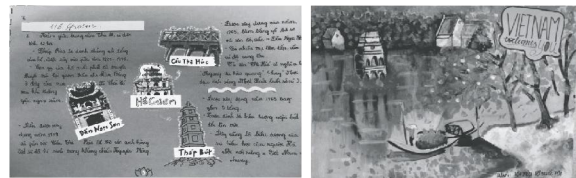


HS tham gia hoạt động trải nghiệm thực tế để thực hiện nhiệm vụ dự án

+ GV giám sát HS hoàn thành các sản phẩm, chuẩn bị sản phẩm cho buổi báo cáo nghiệm thu dự án.

- **Hoạt động kết thúc dự án** (Tuần 4 - 2 tiết cuối cùng của chủ đề):

+ HS trình bày, báo cáo sản phẩm: tập san, thuyết trình, diễn xướng...



Sản phẩm của dự án của HS sau thời gian thực hiện chủ đề

- GV và HS cùng thực hiện đánh giá:
- + Tiêu chí đánh giá làm việc nhóm dựa trên kết quả của phiếu.
- + Ngoài ra, GV có thể đánh giá qua các câu hỏi thảo luận khi xây dựng chủ đề và tìm hiểu các nội dung của chủ đề.
- + Các phiếu đánh giá được phát cho HS trước khi thực hiện dự án.
- + Phiếu đánh giá mỗi loại sản phẩm được thiết kế riêng. **Ví dụ:** Phiếu đánh giá sản phẩm thuyết trình (bao gồm bài thuyết trình và phần thuyết trình của nhóm) được thiết kế như sau:

**PHIẾU ĐÁNH GIÁ THUYẾT TRÌNH  
(Dành cho GV và HS)**

TIÊU CHÍ ĐÁNH GIÁ		ĐIỂM TỐI ĐA	GV ĐÁNH GIÁ	NHÓM ĐÁNH GIÁ
<b>Nội dung trình chiếu/ PowerPoint/ Video/MV...</b>	Đúng chủ đề thuyết trình	10		
	Nội dung minh họa đầy đủ trên bài trình chiếu/Video/MV...	5		
	Làm rõ nội dung bài học đầy đủ	5		
	Có liên hệ với thực tế	10		
<b>ĐIỂM</b>		<b>30</b>		
<b>Hình thức trình bày</b>	Bố cục hợp lý, rõ ràng, dễ hiểu	5		
	Nền, chữ, kích thước chữ dễ nhìn	5		
	Hình ảnh, clip, biểu đồ hấp dẫn, thu hút	5		
	Lỗi chính tả, văn phạm...	5		
<b>ĐIỂM</b>		<b>20</b>		
<b>Cách thuyết trình</b>	Phong cách thuyết trình tự tin, linh hoạt, năng động, cuốn hút...	10		
	Nhóm thuyết trình có sự phối hợp trong thời gian thuyết trình và trả lời phản biện...	5		
	Nhóm thuyết trình nắm vững nội dung, chủ đề bài thuyết trình	10		
	Trình diễn PowerPoint/ Video/ MV sủan sê, có sự phối hợp với người thuyết trình	5		
	Thu hút người nghe	5		
	Đúng thời gian quy định (5 phút)	5		
	Chủ đề bài thuyết trình được làm sáng tỏ	10		
<b>ĐIỂM</b>		<b>50</b>		
<b>TỔNG ĐIỂM</b>		<b>100</b>		

- Mỗi nhóm tập hợp các phiếu đánh giá các loại, thảo luận nhóm và hoàn thành phiếu đánh giá nhóm sau:

**PHIẾU ĐÁNH GIÁ THUYẾT TRÌNH  
(Dành cho GV và HS)  
PHIẾU ĐÁNH GIÁ NHÓM.....  
Dự án: Hà Nội của tôi!**

TIÊU CHÍ ĐÁNH GIÁ	NHẬN XÉT CỦA GV	Điểm tối đa	Điểm thực tế
<b>1. Bộ câu hỏi phỏng vấn</b>	- Thực hiện bộ câu hỏi còn dài dòng, chưa trọng tâm, số lượng câu hỏi nhiều, chưa khai thác được những nội dung chính. - Có chuyển bộ câu hỏi qua cho GV đúng thời gian qua Email.	<b>10</b>	
<b>2. Tự nghiên cứu tại thư viện của trường</b>	- Nhóm có thái độ học tập nghiêm túc, các thành viên đều có thể thư viện và xin được giấy giới thiệu của Nhà trường - Có sự phân công việc tìm kiếm thông tin cụ thể, một rõ ràng và khoa học. - Có phân công thư kí ghi chép buổi làm việc	<b>20</b>	
<b>3. Bài báo cáo trình chiếu bằng Power Point...</b>	- Bài báo cáo đầy đủ về nội dung, có chiều sâu - Về hình thức nên chú ý thêm về cách đặt tên nhóm và dàn trang. Chú ý chữ, và kích thước. - Người thuyết trình có sự chuẩn bị tốt, tuy nhiên cần tự tin hơn nữa. - Phần phản biện khá dù giải quyết vấn đề chưa triệt để	<b>15</b>	
<b>4. Kỹ năng thực hiện phỏng vấn</b>	- Người thực hiện phỏng vấn còn chưa linh hoạt.	<b>10</b>	
<b>5. Kỹ năng làm việc nhóm</b>	- Có kỹ năng làm việc nhóm - Nhóm trưởng có khả năng lãnh đạo tốt. - Một vài thành viên trong nhóm còn chưa mạnh dạn, cần tự tin hơn.	<b>15</b>	
<b>6. Hoàn thành đúng tiến độ được giao</b>	- Đúng tiến độ	<b>10</b>	
<b>7. Sử dụng tốt công cụ Facebook, Email... để trao đổi thông tin với giáo viên</b>	- Biết sử dụng Email, facebook... để trao đổi thông tin với GV. - Có kỹ năng trao đổi với GV hiệu quả và nhanh chóng.	<b>10</b>	
<b>8. Kỹ năng thuyết trình và phản biện</b>	- Có khả năng thuyết trình một vấn đề theo chủ điểm tốt. - Kỹ năng tương đối tốt.	<b>10</b>	
<b>TỔNG CỘNG</b>		<b>100</b>	

**BIÊN BẢN LÀM VIỆC NHÓM**

**Nhóm trưởng:**.....

**Thư kí:**.....

Phân công nhiệm vụ các thành viên trong nhóm:

STT	Họ và tên các thành viên trong nhóm	Chức vụ	Nhiệm vụ	Ghi chú (Điện thoại, email....)
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				

**TIÊU CHÍ ĐÁNH GIÁ NL THUYẾT TRÌNH VỀ  
MỘT CHỦ ĐỀ CỦA HS TRONG HOẠT ĐỘNG  
CỤ THỂ**

*(Dành cho GV và các nhóm)*

STT	NỘI DUNG, TIÊU CHÍ ĐÁNH GIÁ SẢN PHẨM	ĐIỂM TỐI ĐA	ĐIỂM THỰC TẾ
1	Giới thiệu bản thân (họ tên, nhóm...) và chủ đề bài thuyết trình.	10	
2	Nội dung bài thuyết trình ( <i>có tính khoa học, giáo dục, cấu trúc logic, lập luận chặt chẽ...</i> ).	25	
3	Ngôn ngữ thuyết trình ( <i>âm lượng, kiểm soát tốc độ, điểm nhấn, phát âm chuẩn...</i> ).	30	
4	Trang phục và các yếu tố phi ngôn ngữ hỗ trợ ( <i>ánh mắt, cử chỉ, biểu lộ cảm xúc, sự di chuyển...</i> )	25	
5	Phương pháp thuyết trình ( <i>kết hợp sử dụng phương tiện, hình ảnh...</i> )	10	
<b>TỔNG ĐIỂM</b> (tính theo thang điểm 100, lấy tổng số điểm chia cho các nội dung và làm tròn đến hai số thập phân)		<b>100</b>	

- GV chấm từng sản phẩm của nhóm, lấy điểm trung bình làm điểm GV đánh giá. GV và đại diện các nhóm sẽ kết luận về gói điểm mỗi nhóm sẽ nhận được.

- Sau khi kết thúc bài học, GV tiến hành cho HS làm bài trắc nghiệm và tự luận trong 45 phút nhằm đánh giá kết quả học tập của các em về mặt định lượng.

**ĐỀ KIỂM TRA**

Môn: *Ngữ văn 8*

**Thời gian: 45 phút** (*Không kể thời gian phát đề*)

**I. Trắc nghiệm: HS khoanh tròn vào đáp án trước câu trả lời đúng nhất.**

**1. Dòng nào không đúng với đặc điểm của văn bản thuyết minh?**

A. Văn bản thuyết minh cung cấp tri thức về đặc điểm, tính chất, nguyên nhân... của các hiện tượng tự nhiên và xã hội.

B. Các tri thức trong văn bản thuyết minh đòi hỏi khách quan, xác thực, hữu ích.

C. Văn bản thuyết minh chỉ cần trình bày rõ ràng, không cần hấp dẫn.

D. Phương thức thể hiện của văn bản thuyết minh là trình bày, giới thiệu, giải thích.

**2. Trong các trường hợp sau, trường hợp nào không dùng văn bản thuyết minh?**

A. Giới thiệu khu di tích lịch sử.

B. Giới thiệu cách chế biến một món ăn.

C. Nói chuyện với khách du lịch về làng nghề và sản phẩm của họ.

D. Nói chuyện phiếm sau giờ làm việc của nhóm bạn thân.

**3. Trong các phương pháp sau đây, phương pháp nào không dùng trong văn thuyết minh?**

A. Liệt kê

B. Nêu ví dụ

C. Nêu định nghĩa, giải thích

D. Tượng trưng

**4. Những điều nào cần cho việc làm văn thuyết minh?**

A. Chỉ cần đọc nhiều sách vở, dùng ngôn từ uyển chuyển, có hình ảnh sinh động.

B. Cần nhận thức được đối tượng, xác định phạm vi tri thức khách quan, khoa học, ngôn từ chính xác, dễ hiểu.

C. Cần quan sát đối tượng là đủ, sau đó xác định phương pháp thuyết minh đúng đắn.

**II. Tự luận (8.0 điểm).** Hãy tưởng tượng em là một hướng dẫn viên du lịch, em đang giới thiệu cho một đoàn khách nước ngoài về vẻ đẹp của một DLTC nổi tiếng của Hà Nội.

**ĐÁP ÁN VÀ THANG ĐIỂM**

I. Trắc nghiệm (2.0 điểm); (0.5 đ/câu đúng)

Câu	1	2	3	4
Đáp án	C	D	D	B

**II. Tự luận**

**1. Về hình thức (1.0 điểm)**

- Bài viết cần làm rõ những nét đặc sắc của một DLTC cụ thể.

- Bố cục 3 phần. Các nội dung thuyết minh cần sắp xếp hợp lí.

**2. Về nội dung (7.0 điểm)**

**a. Mở bài:** Giới thiệu chung về DLTC và cảm nhận chung của người viết về DLTC đó.

**b. Thân bài:** - Vị trí địa lí: + Địa chỉ/nơi tọa lạc; + Diện tích (lớn hay nhỏ); + Cảnh vật xung quanh ra sao?; + Có thể đến đó bằng phương tiện gì? (*Phương tiện du lịch; Phương tiện công cộng*); - Nguồn gốc/ Lịch sử: + Có từ khi nào? (Do ai làm ra?); + Xây dựng trong bao lâu?; - Vẻ đẹp văn hóa, kiến trúc; - Những hoạt động nổi bật thường diễn ra.

**c. Kết bài:** - Tương lai, vai trò của DLTC đó trong sự phát triển kinh tế của địa phương và cả nước; - Cảm nghĩ của em.

Trong hoạt động DH, tiếp thu kiến thức HS tự đánh giá kết quả lẫn nhau qua các lần thảo luận nhóm. Sau khi thực hiện xong, GV cần nhìn nhận và đánh giá một cách khách quan những gì HS đã đạt được và

những điều còn tồn tại, thiếu sót để rút kinh nghiệm cho những lần tổ chức DH lần sau.

### 5. Đánh giá quy trình xây dựng và tổ chức hướng dẫn HS thuyết trình trong DH làm văn thuyết minh về một DLTC ở trường THCS

Với quy trình xây dựng và tổ chức hướng dẫn HS thuyết trình trong DH làm văn thuyết minh về một DLTC ở trường THCS, dự án “*Hà Nội của tôi*”, chúng tôi đã vận dụng phương pháp DH hiện đại và bước đầu mang đến hiệu quả trong giảng dạy. Qua quy trình xây dựng và tổ chức hướng dẫn HS thuyết trình lần này, chúng tôi đã tạo nên mối liên hệ giữa kiến thức, kĩ năng của các môn học nói chung và của môn NV nói riêng đảm bảo cho HS phát huy có hiệu quả những kiến thức và NL của mình trong các tình huống cụ thể. Cùng một thời gian học tập, HS thu nhận được nhiều đơn vị kiến thức qua đó rèn luyện được các kĩ năng và hình thành NLTT. Chính vì vậy trong một khoảng thời gian ngắn, GV và HS có thể thực hiện nhiều hoạt động. GV thể hiện những ý tưởng sáng tạo của mình trong tiết dạy và có điều kiện sử dụng các phương pháp DH tích cực như *phương pháp thảo luận nhóm, nêu và giải quyết vấn đề, phương pháp thuyết trình, phát vấn*; khi HS thảo luận nhóm, nêu và giải quyết vấn đề mà GV đưa ra HS sẽ có thái độ dứt khoát, có trách nhiệm với quyết định của mình, đặc biệt có tinh thần làm việc tập thể, HS hứng thú và thoải mái hơn đối với môn học do đó NLTT sẽ được nâng cao.

#### Kết luận

Chương trình Nhà trường bộ môn NV của Trường THCS&THPT Nguyễn Tất Thành - Trường Đại học Sư phạm Hà Nội được xây dựng với mục tiêu hình thành và bồi dưỡng NL giao tiếp nói chung và NLTT nói riêng cho HS. Trong quá trình DH làm văn thuyết minh và kiểu bài văn thuyết minh về một DLTC, chúng tôi đã, đang và sẽ chú trọng rèn luyện và phát triển NLTT cho từng HS. Đổi mới cách dạy, đổi mới cách học cần gắn liền với đổi mới đánh giá người học thì việc học mới thực sự trở nên hiệu quả và tạo hứng thú. Kết quả học tập môn NV ở nhà trường THCS và phân môn *Làm văn* không chỉ đơn thuần là về mặt điểm số mà bên cạnh đó GV có thể đánh giá được NL của từng HS đặc biệt có thể phát triển NLTT cho các em. Phát triển NLTT trong DH làm văn thuyết minh về một DLTC cũng là một hướng đi phù hợp với xu thế

đổi mới trong bộ môn NV và của ngành giáo dục trong giai đoạn hiện nay. □

#### Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ GD-ĐT (2012). *Chương trình Giáo dục phổ thông môn Ngữ văn (Ban hành kèm theo Quyết định số 16/2006/QĐ-BGDĐT ngày 05/5/2006 của Bộ GD-ĐT)*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [2] Bộ GD-ĐT. (2015). *Dự thảo Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể (trong chương trình giáo dục phổ thông mới)*.
- [3] Bộ GD-ĐT (2014). *Tài liệu tập huấn kiểm tra, đánh giá trong quá trình dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh trong nhà trường trung học phổ thông*.
- [4] Nguyễn Khắc Phi (tổng chủ biên, 2009). *Ngữ văn 6, 7, 8, 9*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [5] Trần Thị Thanh Thủy (chủ biên, 2016). *Dạy học tích hợp phát triển năng lực học sinh (quyển 2)*. NXB Đại học Sư phạm.
- [6] Dự án Việt - Bỉ (2010). *Dạy và học tích cực một số phương pháp và kĩ thuật dạy học*. NXB Đại học Sư phạm.
- [7] Đỗ Ngọc Thống - Phạm Minh Diệu - Đỗ Thành Thi (2008). *Giáo trình Làm văn*. NXB Đại học Sư phạm.

## Kết quả thực nghiệm tổ chức...

(Tiếp theo trang 57)

*trung học phổ thông sau năm 2015*. Tạp chí Khoa học Giáo dục số 89, tr 1-3, 20.

[8] Nguyễn Anh Dũng - Đào Thái Lai (2013). *Đề xuất phương án tích hợp và phân hóa trong chương trình giáo dục phổ thông sau năm 2015*. Tạp chí Giáo dục số 301, tr 1-5.

[9] Nguyễn Dược - Nguyễn Trọng Phúc (2006). *Lí luận dạy học địa lí*. NXB Đại học Sư phạm.

[10] Đặng Văn Đức - Nguyễn Thị Thu Hằng (2008). *Phương pháp dạy học địa lí theo hướng tích cực*. NXB Đại học Sư phạm.

[11] Lê Hoàng Hà (2010). *Nâng cao năng lực sư phạm cho giáo viên theo quan điểm dạy học phân hoá*. Tạp chí Giáo dục, số 236, tr 14-15.

[12] Lê Hoàng Hà (2011). *Bồi dưỡng giáo viên đáp ứng yêu cầu dạy học theo quan điểm dạy học phân hóa ở trường trung học phổ thông*. Tạp chí Giáo dục, số 271, tr 25-26.

[13] Đoàn Duy Hình (2006). *Phân hoá dạy học ở bậc trung học trên thế giới*. Tạp chí Khoa học Giáo dục, số 10, tr 53-57.

[14] Đặng Thành Hưng (2008). *Cơ sở sư phạm của dạy học phân hoá*. Tạp chí Khoa học giáo dục, số 38, tr 30-32.